

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS JONAS VARKALYS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6647 El. p. jonas.varkalys@lrs.lt

2018 m. sausio 25 d.
PRANEŠIMAS SPAUDAI

Jonas Varkalys: „Į priklausomybės centrus nuvaro „bambaliai“

Alkoholio vartojimo draudimai – vis dar viena iš labiausiai linksniuojamų temų. Esame susipažinę su apmaudžiais statistikos duomenimis, nedžiuginančiais vyrų gyvenimo trukmės rodikliais, apsvaigusiuju nuo alkoholio sukeltomis nelaimėmis. Deja, žvelgiant į nerimą keliančią statistiką, atrodo, kad kai kuriuos perteklinius alkoholio ribojimus nukreipti į visas visuomenės grupes nėra tikslinga, nes jie neapima pagrindinės „masės“ vartotojų, ir todėl būtina imtis papildomų efektyvių veiksmų, kurie leistų pasiekti laukiamų rezultatų.

Kainų didinimas, pardavimo ribojimas ir reklamos draudimas – tai pigiausios ir greičiausiai įgyvendinamos priemonės, tačiau ar efektyviausios? Ką daryti, kad iš tiesų sumažintume alkoholio vartojimą? Mano nuomone, pirmiausia – iš rinkos pašalinti „bambalius“.

„Bambalio“ anatomija

Remiantis statistikos departamento duomenimis, 2016 m. alaus buvo parduota daugiausiai – net 25,3 mln. dekalitų. Tokią statistiką galima sieti su tuo, jog, išnykus kioskamis ir juose parduodamiems odekolonams, 14 proc. akcizu apmokestinus spirituotą vaisių bei uogų vyną, „bambalinis“ alus tapo pigiausiai prieinamu alkoholiu: jo litras tekainuoja apie 1,3 Eur.

Kodėl žmonės renkasi plastikinį 1 litro talpos „bambalį“? Dažniausiai todėl, kad šis pasižymi stipria – iki 7,5 laipsnio – alkoholio koncentracija, o kainuoja nedaug. Vadinasi, šiam alui pirmenybę teikia tie, kurie nori kuo pigiau nusigerti; tai ypač taikytina provincijos gyventojams ar nepasiturintiems asmenims.

Palyginkime pigaus ir brangaus alkoholio vartojimą. Brendis, viskis, konjakas bei kiti taurieji gėrimai dažniausiai vartojami svečiuose arba prabangioje aplinkoje. Šio alkoholio vartojimas sietinas su degustacijomis, tarpusavio bendravimu, estetišku pateikimu ir, svarbiausia – saiku. Brangus alkoholis nėra kasdienio vartojimo prekė – priešingai nei „bambaliai“. O „bambaliai“ sietini su žemiausiu ir mažiausiai mokiu visuomenės sluoksniu. Kur dažniausiai regime plastikinę alaus tarą? Neretai – patvorėse. Taip pat – ir kaimų gyventojų, benamių arba akivaizdžiai nuo alkoholio priklausančių žmonių rankose: žmonių, nuo per didelio alkoholio vartojimo turinčių problemų su sveikata.

Tad galima užtikrintai teigti, jog ši, į labai tikslinę auditoriją - žemiausią socialinį

sluoksni, nepasiturinčius asmenis bei kaimų gyventojus – nukreipta produkcija skatina besaikį alkoholio vartojimą. Todėl papildomi ribojimai jai yra būtini.

Sprendimai pakeistų vyraujančių požiūrį

Statistiniai duomenys apie asmenis, priklausomus nuo alkoholio, narkotinių bei psichotropinių medžiagų, nerodo realios šalies situacijos: anoniminiai ligoniai nėra registruojami, be to, didelė dalis sergančiųjų nesikreipia į medikus ir nesigydo. Juolab, neretai pateikiama tik apibendrinta visos Lietuvos statistika.

Dėl to priklausomybe nuo alkoholio sergantiems asmenims būtinos specialios programos, o į visus – tarp jų - ir sąmoningus piliečius nukreipti drastiški draudimai neturi prasmės bei kelia visuomenės nepasitenkinimą ir supriešinimą. Manau, kad paruošti ilgalaikę programą ir numatyti finansavimą yra būtina, siekiant užtikrinti nuoseklų švietėjišką darbą visoje visuomenėje: rodant neigiamus priklausomybės padarinius ir teigiamą sveikos gyvensenos poveikį ikimokyklinėse įstaigose, mokyklose, gimnazijose ir studentų bendruomenėse. Tik, prieš taikant programą visai šaliai, pirmiau derėtų ją išbandyti.

Ilgalaikė programa ir veiksmai priklausomybei mažinti šiuo metu yra tik sudaromi, todėl būsimos programos poveikį reikėtų išbandyti bent dviejose regionų savivaldybėse: tam, kad kitiems neberekėtų klaidžioti ir eikvoti lėšas į bandomojo projekto metu nepasiteisinusias priemones. Toks bandomasis projektas galėtų trukti apie dvejus metus.

Priklausomybę reikia pripažinti kaip ligą ir finansuoti jos gydymą iš ligonių kasų. Būtina plėsti ir priklausomybės ligų centrus, kad šiuose vienu metu galėtų gydytis 100-200 asmenų iš visos Lietuvos. Taip pat svarbu skatinti sveikstančių priklausomų žmonių reintegraciją į visuomenę, įtraukiant pramonės bei verslo įmones, darbo biržas, seniūnijų socialinius darbuotojus, bendruomenes, valstybines ir visuomenines organizacijas.

Esu įsitikinęs, kad reikia ne tik vienareikšmiškai drausti alkoholio vartojimą, o kartu didinti visuomenės sąmoningumą, siūlyti įtraukiančią veiklą laisvalaikio metu (ypač kaimiškose vietovėse) ir visam laikui atsisakyti pigaus apsvaigimo galimybe viliojančių „bambalių“, išimant juos tiek iš kaimo parduotuvių lentynų, tiek ir iš didžiųjų prekybos centrų.

Daugiau informacijos:

Jonas Varkalys, Seimo narys, Seimo Priklausomybių prevencijos komisijos narys

Tel. 8 698 25350

jonas.varkalys@lrs.lt

